Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 26. november 2026
(OR. en)

16007/26

Institutsioonidevaheline dokument: 2026/0138(COD)

TELECOM 564
CYBER 468
MI 1215
COMPET 1384
IA 319
CODEC 2201

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Komisjoni dok nr:	10104/26 + ADD 1
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pilvandmetöötluse ja tehisintellekti ökosüsteemi tugevdamiseks (pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määrus) (EMPs kohaldatav tekst). – Eduaruanne

I. SISSEJUHATUS

1. 3. juunil 2026 võttis komisjon vastu järgmise **ettepaneku: määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pilvandmetöötluse ja tehisintellekti ökosüsteemi tugevdamiseks** (pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määrus)[1].

[1] Dok 10104/26 + ADD 1.

2. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 114 ja artikli 173 lõikel 3 põhineva pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määruse eesmärk on lahendada andmetöötlusvõimsuse piiratud ja geograafiliselt ebaühtlase kättesaadavuse probleem ELis ning vähendada riske, mis on seotud sõltuvusega väljaspool Euroopat paiknevate teenuseosutajate pakutavatest pilv- ja tehisintellektiteenustest. Algatuse kitsamad eesmärgid on järgmised: i) suurendada ELis uuenduslike ja kestlike pilv- ja tehisintellektitehnoloogiate abil arendatud ja kasutusele võetud pilvandmetöötlus- ja tehisintellektivõimsust; ii) tagada atraktiivsed tingimused kestliku ja uuendusliku andmetöötlusvõimsuse kasutuselevõtuks kogu ELis; iii) lahendada andmesuveräänsuse ning pilve ja tehisintellekti toimimise järjepidevusega seotud probleeme ning iv) aidata kaasa avaliku korra kaitsmisele, nimelt nii, et pilvandmetöötlusteenuste pakkumine muudetakse vastupidavamaks, eelkõige avalikus sektoris. Ettepaneku kohaselt soovitakse need neli eesmärki saavutada seeläbi, et sujundatakse andmekeskuste kasutuselevõtu tingimusi kogu ELis, keskendudes ELi rohe- ja digipöördeks vajalikul määral kestlikele ja uuenduslikele rajatistele, rakendatakse ühtset kogu ELi hõlmavat raamistikku pilvandmetöötluse ja tehisintellekti suveräänsuse hindamiseks, hoides samal ajal suurema osa ELi turust avatuna sarnaselt meelestatud partneritele, ning luuakse avaliku sektori hankijatele raamistik, mis võimaldab neil teha teadlikke ostuotsuseid ja kasutada oma ostujõudu olemasoleva sõltuvuse vähendamiseks. Koos peaksid need meetmed aitama kaitsta elutähtsaid rakendusi ja tundlikke andmeid ning toetama täiustatud pilvandmetöötlus- ja TI-tehnoloogiate arendamist ja kasutuselevõttu Euroopas.

3. Kõnealune ettepanek, mis on kavas vastu võtta 2027. aasta 4. kvartalis, on üks peamistest väljunditest, mida mainitakse tegevuskavas „Üks Euroopa, üks turg“, millele kirjutasid 24. aprillil 2026 Küprosel toimunud riigipeade ja valitsusjuhtide mitteametliku kohtumise raames alla tollal Euroopa Liidu Nõukogu roteeruvat eesistujariiki esindanud Küprose Vabariigi president ning Euroopa Parlamendi president ja Euroopa Komisjoni president.

4. Euroopa Parlamendis määrati vastavalt kodukorra artikli 58 kohasele komisjonide ühismenetlusele juhtivateks komisjonideks siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon (IMCO) ning tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon (ITRE). Nimetati kaks kaasraportööri: Diego SOLIER (Euroopa Konservatiivide ja Reformistide fraktsioon (ECR), Hispaania) ITREst ning Reinier VAN LANSCHOT (Roheliste / Euroopa Vabaliidu fraktsioon, Madalmaad) IMCOst. Lisaks kahele eespool nimetatud juhtivale komisjonile nimetati õiguskomisjon (JURI) ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon (LIBE) arvamuse koostajateks, kusjuures JURI-komisjoni arvamuse eest vastutab Sergey LAGODINSKY (Rohelised/EVF, Saksamaa) ja LIBE-komisjoni arvamuse eest Kristian VIGENIN (S&D, Bulgaaria). Kavakohaselt võtab Euroopa Parlament oma seisukoha vastu 27. aprillil 2027.

5. Ettepaneku üle konsulteeriti nii Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kui ka Regioonide Komiteega, kusjuures mõlemale institutsioonile saadeti ametlik arvamuse taotlus vastavalt 17. ja 30. septembril 2026. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas oma arvamuse ettepaneku kohta 23. septembril 2026[2] ning Euroopa Regioonide Komiteel paluti esitada oma arvamus täiskogu istungjärgul
2.–3. detsembril 2026.

6. Euroopa Andmekaitseinspektor esitas ettepaneku kohta oma arvamuse[3] 29. juulil 2026.

II. NÕUKOGU TÖÖ HETKESEIS

7. Nõukogus määrati ettepanek telekommunikatsiooni ja infoühiskonna töörühmale (edaspidi „telekommunikatsiooni töörühm“). Ettepaneku läbivaatamine algas Küprose eesistumise ajal, kui komisjon tutvustas 10. juunil 2026 ettepanekut alaliste esindajate komiteele ning seadusandlikku teksti ja mõjuhinnangut esitleti 16. juunil 2026 esimest korda telekommunikatsiooni töörühmas.

---

2 SEC1043/2026.

3 Euroopa Andmekaitseinspektori arvamus 14/2026.

8. Eesistujariik Iirimaa jätkas teksti analüüsimist telekommunikatsiooni töörühma neljal koosolekul (7. juulil, 8. septembril, 22. septembril ja 29. septembril) ning viis lõpule kogu ettepaneku esimese lugemise. Lisaks korraldas eesistujariik Iirimaa kaks veebiseminari (21. septembril 2026 ja 5. oktoobril 2026), mis võimaldasid delegatsioonidel, sealhulgas pealinnades asuvatel ekspertidel, tõstatada spetsiaalseid küsimusi ja küsida otse komisjonilt täiendavaid selgitusi kogu ettepaneku teksti kohta. Esimese veebiseminari järel palus eesistujariik Iirimaa 23. septembril liikmesriikidel esitada oma esialgsed sõnastusettepanekud ja kirjalikud märkused **kolmanda samba (autonoomia)** kohta, mis hõlmab ettepaneku IV jaotist (artiklid 16–44) ning II ja III lisa. Liikmesriikide esitatud sisendi põhjal koostas eesistujariik Iirimaa pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määruse ettepaneku kohta esimese osalise kompromissteksti, mis hõlmas **kolmandat sammast** ning mida tutvustati ja arutati telekommunikatsiooni töörühmas 10. novembril 2026. Samal ajal palus eesistujariik Iirimaa pärast 5. oktoobril 2026 toimunud teist veebiseminari liikmesriikidel esitada sõnastusettepanekuid ja märkusi teksti ülejäänud osade kohta, nimelt **esimese samba (pilvandmetöötluse ja tehisintellekti ökosüsteemi teadusuuringud, väljatöötamine ja kasutuselevõtmine)** ja **teise samba (andmekeskuste võimsus)** kohta, samuti üld- ja lõppsätete (artiklid 1–15, 44–48) ja I lisa kohta. Liikmesriikide esitatud sisendi põhjal koostas eesistujariik Iirimaa esimese osalise kompromissteksti teise osa, mis hõlmas **esimest ja teist sammast** ning mida tutvustati ja arutati telekommunikatsiooni töörühmas 24. novembril 2026. **Nimetatud tutvustamise ja aruteluga viis eesistujariik Iirimaa lõpule pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määruse kogu esimese nõukogu kompromissettepaneku koostamise.** Vahepeal paluti liikmesriikidel esitada teise vooru sõnastusettepanekud ja märkused ning selle põhjal kavatseb eesistujariik Iirimaa alustada detsembris tööd teise kompromisstekstiga, alustades **kolmandast sambast (autonoomia)**.

III. EESISTUJARIIGI KOMPROMISSTEKSTIS KÄSITLETUD PEAMISED KÜSIMUSED

9. Peamised küsimused, mida eesistujariik Iirimaa käsitles **kolmanda samba (autonoomia)** esimese kompromissettepaneku esimeses osas, on järgmised.

a) **Liidu usaldusväärsuse tasemete tunnustamise protsess** – eesistujariik Iirimaa on asjaomased sätted ümber sõnastanud, et muuta pilvandmetöötlusteenuste tunnustamise protsess konkreetsetel liidu usaldusväärsuse tasemetel selgemaks ja ühtlustada menetluse kirjeldamiseks kasutatavat terminoloogiat. Komisjonile antud volitust muuta liidu usaldusväärsuse tasemete kriteeriume on väljendatud kitsamalt, et luua erand teatavate kriteeriumide suhtes. Tekstis on ka uus artikkel, milles kirjeldatakse üksikasjalikult pilvandmetöötlusteenuse tunnustamise tühistamise protsessi.

b) **Assotsieerunud kolmandad riigid** – eesistujariik Iirimaa on teinud tekstis muudatusi, et muuta assotsieerunud kolmandate riikide kindlaksmääramise protsess selgemaks. Eelkõige selgitatakse tekstis nüüd tagajärgi, mis kaasnevad sellega, kui komisjon tühistab või peatab rakendusakti, millega kolmas riik tunnistatakse assotsieerunud riigiks, ning märgitakse, et kolm või enam liikmesriiki võivad taotleda komisjonilt kolmanda riigi kui assotsieerunud riigi staatuse läbivaatamist.

c) **Vastavushindamise menetlused ja sõltumatud välisauditid** – need ettepaneku osad on märkimisväärselt ümber sõnastatud, et leevendada nende teenuseosutajate koormust, kes taotlevad oma pilveteenuste tunnustamist konkreetsetel liidu usaldusväärsuse tasemetel, ja selgitada asjakohaseid menetlusi. Eelkõige on lisatud nõue, et komisjon avaldaks ELi vastavusdeklaratsiooni ühtse standardvormi, ning selgitatud, et üksnes teenuseosutajate olulised vead peaksid viima auditeeriva organisatsiooni positiivse arvamuse tagasivõtmiseni. Nõue, et teenuseosutajad esitaksid auditiarvamuse läbivaatamiseks, tuleks täita iga kahe aasta järel, mitte kord aastas. Eesistujariik Iirimaa on kompromisstekstis samuti märkinud selliste haldustrahvide ülemmäärad, mida võib määrata pilvandmetöötluse suveräänsuse raamistikku käsitlevate sätete rikkumise korral.

d) **Vastastikune abi ja koostöö** – eesistujariik Iirimaa on lisanud kaks uut artiklit, mis sisaldavad nõudeid ametisaladuse tagamiseks ning usaldusväärsete ja turvaliste teabevahetussüsteemide kasutamiseks kogu teabevahetuses vastavalt pilvandmetöötluse suveräänsuse raamistikku käsitlevatele sätetele.

e) **Riskihindamine** – riiklik julgeolek ja riigikaitse on välja jäetud selgitamaks, et riskihindamist käsitlevad sätted neid kahte valdkonda ei hõlma. Lisaks on kompromisstekstist välja jäetud komisjoni võimalus võtta vastu rakendusakte, kui ta leiab, et liikmesriikide poolt avaliku sektori tegevuse jaoks kindlaks määratud liidu usaldusväärsuse tasemed ei ole asjakohased. See asendatakse komisjoni soovitustega, millele liikmesriigid on kohustatud vastama kolme kuu jooksul. Lisaks on pikendatud kohustuslikku teisele pilvandmetöötlusteenusele ülemineku tähtaega 12 kuult 18 kuule, kusjuures liikmesriigil on võimalus seda tähtaega erandkorras pikendada.

f) **Riigihanked ja kohaldamisala laiendamine erasektori üksustele** – kompromisssteksti on muudetud, et laiendada riigihankeid käsitlevate sätete kohaldamisala direktiiviga 2014/25/EL hõlmatud võrgustiku sektori hankijatele (eraettevõtted, kes tegelevad hankimisega riigihanke eeskirjade alusel), kuna neid sektoreid peetakse avaliku korra seisukohast kriitilise tähtsusega sektoriteks (nt elektri- ja veevarustus). Samal ajal on välja jäetud komisjoni voli laiendada delegeeritud õigusaktiga riskihindamiste tegemise nõuet erasektorile. Lisaks selgitatakse kompromisstekstis, et avaliku korra kriteeriumi kohaldatakse ka liidu usaldusväärsuse 1. taseme suhtes.

g) **ELi lisaväärtus ning pilve- ja tehisintellektivaldkonna innovatiivse lahenduse hangete järelevalve** – neid kahte elementi käsitlevaid sätteid on muudetud, et tagada kooskõla ELi kehtiva riigihankeraamistikuga. Lisaks on eesistujariik Iirimaa teinud koormuse vähendamiseks ettepaneku vähendada liikmesriikide poolt komisjonile pilvandmetöötlusteenuste ja tehisintellektisüsteemide innovatiivse lahenduse hangete kasutamise kohta esitatavate aruannete sagedust igalt aastalt kolmele aastale ning jätta välja liikmesriikidele eesmärgina ette nähtud täpne pilvandmetöötlusteenuste ja tehisintellektisüsteemide innovatiivse lahenduse hangete protsendimäär.

h) **Euroopa avaliku sektori pilvteenuste liit** – eesistujariik Iirimaa on selgitanud, et Euroopa avaliku sektori pilvteenuste liidu (EuroCloud) eesmärk on koondada olemasolevad algatused ja et osalemine on vabatahtlik. Samuti on täpsustatud, milliseid meetmeid peaks teenuseid jagav üksus kehtestama, et tagada teenuste tulemuslik, turvaline ja vastupidav osutamine, ning lisatud on täiendavad elemendid vajaduse kohta teavitada komisjoni olulistest muudatustest ja komisjoni võimaluse kohta teenuste jagamise luba tühistada.

10. Käimasoleva töö käigus esimese kompromissettepaneku teise osaga, mis käsitleb **esimest sammast (pilvandmetöötluse ja tehisintellekti ökosüsteemi teadusuuringud, väljatöötamine ja kasutuselevõtmine), teist sammast (andmekeskuste võimsus)** ning üld- ja lõppsätteid, on eesistujariik Iirimaa käsitlenud järgmisi küsimusi.

a) **Pilvandmetöötluse ja tehisintellekti juhtpositsiooni algatused** – eesistujariik Iirimaa on selgitanud pilvandmetöötluse ja tehisintellekti algatuste rahastamist käsitlevaid sätteid ning teinud tekstis selgeks, et nende algatuste ulatust ei muudeta volituste delegeerimisega komisjonile.

b) **Riiklikud pilve- ja tehisintellektistrateegiad** – kompromisstekstis selgitatakse, et riiklike pilve- ja tehisintellektistrateegiate loomise nõude täitmiseks on liikmesriikidel võimalus taaskasutada olemasolevaid riiklikke strateegiaid, tingimusel et need strateegiad vastavad pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määruses sätestatud nõuetele. Neid nõudeid on veidi muudetud, et võimaldada liikmesriikidele suuremat paindlikkust ja tagada kooskõla avatud lähtekoodi strateegiaga.

c) **Eesliini tehisintellekti prioriteetsed projektid** – eesistujariik Iirimaa on selgitanud, et liikmesriikide kohustust tagada, et nende andmetöötlussuutlikkusest eraldatakse tehisintellekti jaoks piisavalt andmetöötlusressursse, eesmärgiga toetada eesliini tehisintellekti prioriteetsete projektide väljatöötamist, kohaldatakse üksnes nendes projektides osalevate liikmesriikide suhtes.

d) **Andmekeskuste eelisarendusalad** – eesistujariik Iirimaa kavandatud muudatustega pikendati tähtaega, mille jooksul liikmesriigid peavad määrama andmekeskuse eelisarendusala, kuuelt kuult 12 kuule ning selgitati, mida oodatakse liikmesriikidelt, kellel ei ole pärast 12-kuulist perioodi andmekeskuse eelisarendusala. Lisaks on veidi laiendatud nende elementide loetelu, mida liikmesriigid peavad arvesse võtma eelisarendusala määramisel.

e) **Loamenetlused** – lubade andmist käsitlevate sätete sõnastus on viidud paremini kooskõlla tööstuse kiirendamise õigusakti ettepanekus kasutatud sõnastusega.

f) **Strateegilised andmekeskuseprojektid** – menetlusi strateegiliste andmekeskuseprojektide määramiseks komisjoni poolt ja sellise määramise tühistamiseks on muudetud, et tagada asjaomaste liikmesriikide aktiivsem kaasamine.

g) **Kohaldamise kuupäev** – selleks et anda liikmesriikidele rohkem aega rakendusetapiks valmistumiseks, lükkas eesistujariik Iirimaa pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määruse kohaldamise alguskuupäeva edasi 12 kuult 18 kuule pärast jõustumise kuupäeva.

IV. LAHENDAMATA KÜSIMUSED

11. Pärast **kolmandat sammast (autonoomia)** käsitleva kompromissteksti esimese osa analüüsimist telekommunikatsiooni ja infoühiskonna töörühmas 10. novembril 2026 on eesistujariik seisukohal, et mitme küsimusega seoses tuleb teha täiendavat tööd. Eelkõige on vaja i) vähendada tunnustamise struktuuri keerukust ning kõrvaldada võimalikud kattuvused ja kitsaskohad, nt pädevate asutuste piiriülese koostöö puhul; ii) tugevdada selle põhjendusi, miks liidu ja selle liikmesriikide avaliku korra kaitsmine nõuab teatava usaldusväärsuse tasemega pilvandmetöötlusteenuste hankimist; iii) selgitada riigi julgeoleku ja kaitsega seotud erandeid, lähtudes nt tehisintellektimääruse artikli 2 sõnastusest; iv) täpsustada karistusi käsitlevaid sätteid tagamaks, et need ei ole VKEde jaoks ebaproportsionaalsed; v) arutleda selle üle, mil määral kaasatakse liikmesriigid ja komisjon pilvteenuste puhul konkreetsete liidu tasandi usaldusväärsuse tasemete tagatuse tunnustamise protsessi; vi) vaadata teatavatel juhtudel uuesti läbi komisjonile volituste delegeerimise põhjendus, nt artikli 17 puhul seoses komisjoni õigusega otsustada, kas taotlust hindav pädev asutus võib tunnustamisotsuse vastu võtta; vii) viia pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määruse sätted paremini kooskõlla tulevase küberturvalisuse määruse 2.0 ja tulevase riigihangete määruse sätetega; viii) analüüsida määruses sätestatud erinevaid tähtaegu, näiteks pärast riskihindamist vajalikuks osutuda võiva teisele pilvteenusele ülemineku ajakava; ix) selgitada paremini, mida mõeldakse „pilvteenuste ja tehisintellektisüsteemide valdkonna innovatiivsete lahenduste“ all selliseid teenuseid käsitlevate avalike hangete kontekstis; x) kaaluda võimalust lisada nõue, et komisjon annaks välja suunised liidu lisaväärtuse kriteeriumide kasutamise kohta avalikes hangetes.

12. Kompromissteksti teist osa, mis käsitleb **esimest sammast (pilvandmetöötluse ja tehisintellekti ökosüsteemi teadusuuringud, väljatöötamine ja kasutuselevõtmine) ning teist sammast (andmekeskuste võimsus)**, arutati telekommunikatsiooni ja infoühiskonna töörühmas 24. novembril 2026. Selle arutelu põhjal tegi eesistujariik kindlaks lisaküsimused, millega seoses on vaja teha täiendavat tööd. Eelkõige on vaja i) kaaluda riikliku julgeoleku ja kaitse erandi võimalikku lisamist artiklisse 1 („Reguleerimisese“); ii) täiendavalt selgitada, kuidas kavandatavad tehisintellektikeskused praktikas toimivad ja milline on nende suhe olemasolevate Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustega; iii) arutleda selle üle, kuidas viidata võimalikele pilvandmetöötluse ja tehisintellekti juhtpositsiooni algatuste elluviimiseks kasutatavatele ELi rahastamisallikatele; iv) hinnata uuesti praegust ettepanekut anda komisjonile õigus muuta delegeeritud õigusaktidega suuri ülesandeid käsitlevat I lisa; v) tagada suurem keskendumine vastupidavusele ja küberturvalisusele I lisas esitatud suurte ülesannete kirjelduses ja kogu tekstis; vi) täiendavalt kaaluda kavandatavat liikmesriikide kohustust kehtestada riiklikud pilve- ja tehisintellektistrateegiad; vii) selgitada, mis peaks käivitama kohustuse luua andmekeskuste eelisarendusala, ja kaaluda, kas selliste alade määramine võiks olla liikmesriikide jaoks vabatahtlik; viii) anda täiendavaid selgitusi selle kohta, kuidas kavandatud ala tasandi load kindlaksmääratud andmekeskuste eelisarendusaladel praktikas toimiksid; ning ix) vaadata läbi etapiviisilise lähenemisviisi alusel kavandatud kuupäevad määruse eri osade kohaldamiseks.

V. KOKKUVÕTE

13. Eespool toodut silmas pidades palutakse nõukogul võtta teadmiseks ettepaneku läbivaatamisel tehtud edusammud.